

**PICTORI DIN ȚĂRILE
DE JOS ÎN COLECȚII
PUBLICE ȘI
PARTICULARE DIN
ROMÂNIA**

expoziție - studiu
martie - iulie 2001

MNAR
*Galeria de
Artă
Europeană*

41

Prezentă în colecții publice și particulare din România, pictura flamandă și olandeză ocupă un loc special în inimile iubitorilor de artă. Expoziția de față cuprinde lucrări ai căror autori sau ale căror subiecte au trezit interesul colecționarilor locali, din secolul al XIX-lea și pînă în zilele noastre. Ea reunește pentru prima dată după douăzeci de ani lucrări reprezentative flamande și olandeze din toată țara, facilitînd astfel cercetarea și oferind o imagine a gusturilor și deprinderilor colecționarilor din această parte a lumii. O singură colecție nu este reprezentată - și aceasta tocmai datorită bogăției sale unice în România - cea a Muzeului Brukenthal din Sibiu, care necesită o expoziție de sine stătătoare.

Expoziția se înscrie într-un mai amplu proiect de cercetare/repertoriere a artei flamande și olandeze din România cu sprijinul unor experți de renume internațională. Din acest punct de vedere, ea trebuie înțeleasă ca o expoziție-studiu, un prim, dar absolut necesar, pas în vederea unor cercetări comparative atît în domeniul istoriei artei cît și al investigațiilor de natură

tehnică. Sperăm că mijloacele moderne de investigare vor ajuta la îndepărtarea multor semne de întrebare și la limpezirea unor atribuiri ezitante pe școli, ateliere sau artiști.

Catalogul expoziției oferă datele de evidență primare și proveniența - atribuirile au fost furnizate de deținători, organizatorul intervenind numai în cazurile flagrante; în ceea ce privește lucrările din colecția regelui Carol I aflate în patrimoniul altor muzee din țară, atribuirile sînt cele făcute de Léo Bachelin în catalogul său din 1898, cele ale organizatorului expoziției fiind date între paranteze drepte.

Rubens, Jordaens, Jan Both, Steen, Teniers, Francken precum și numeroșii mici maeștri flamanzi și olandezi din veacurile XVI-XVIII au scrutat cu atenție lumea înconjurătoare și au provocat generații de privitori să le privească opera cu egală intensitate. Ei nu au inventat frumosul, dar cu siguranță s-au bucurat să-l descopere și să îl prezinte. Este acum rîndul nostru să răspundem acestei provocări.

Mariana Dragu

NETHERLANDISH PAINTERS IN PUBLIC AND PRIVATE COLLECTIONS IN ROMANIA

A Study Case Exhibition

Netherlandish painting, present in public and private collections across Romania, has traditionally enjoyed a special place in the heart of art lovers. The exhibition comprises a representative sample of the artists and the subjects that appealed to local collectors from the nineteenth century onward. It is the first time in twenty years that so many Dutch and Flemish paintings from around the country are brought together thus facilitating their study while also offering a glimpse at collecting habits in these parts of Europe. One major collection is however missing, namely that of the Brukenthal Museum in Sibiu, and that is exactly because of its unique richness, calling for a separate exhibition.

This exhibition is part of a larger project aimed at cataloguing Netherlandish art in Romanian collections with the help and advice of international experts in the field. From this view point it should be regarded as a study tool and a first step in comparative art historical and technical investigation.

49

It is our hope that modern means of investigation will clear many of the doubts and of the often hesitant identifications with regard to schools, workshops and lesser-known artists.

The list of works contains primary information supplied by present holders. Only the most obvious corrections were made by the organiser. For the paintings from the collection of King Carol I from museums others than the National Museum of Art of Romania, the attributions made by Léo Bachelin in his 1898 catalogue are given first, followed by those of the organiser between brackets.

Rubens, Jordaens, Jan Both, Steen, Teniers, Francken and the ranks and files of lesser-known Dutch and Flemish painters from the sixteenth to the eighteenth century observed the surrounding world with great intensity and invited generation upon generation of onlookers to do the same. They did not invent beauty but they certainly took infinite pleasure in discovering it. It is now our turn to do the same.

CATALOG / CATALOGUE

ACADEMIA ROMÂNĂ / ROMANIAN ACADEMY

FRANS FRANCKEN II (Anvers, 1581 - 1642)

1. Solon și Cresus / *Solon and Croesus*
ulei pe lemn / oil on panel; 92,3 x 124 cm
inv. 81010

Proveniență: Donație Muzeul Ermitaj, Sankt-Petersburg (cf. Remus Niculescu "Inventarul picturilor, sculpturilor și operelor de grafică din Colecția Academiei RPR", pp. 7-11) / *Provenance: Hermitage Museum Donation, St. Petersburg*

COLECȚII PARTICULARE / PRIVATE COLLECTIONS

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVII / *FLEMISH SCHOOL, 17th c.*

2. Lucreția / *Lucretia*
ulei pe pânză / oil on canvas; 110 x 90 cm
Proveniență: Colecție particulară / *Provenance: Private Collection*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, 17th c.*

3. Judith cu capul lui Holofern / *Judith with the Head of Holofernes*
ulei pe pânză / oil on canvas; 110 x 80 cm
Proveniență: Colecție particulară / *Provenance: Private Collection*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sfârșitul sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, late 17th c.*

4. Poiată / *Barnyard*
ulei pe pânză / oil on canvas; 43 x 55 cm
Proveniență: Colecția Margareta Sterian / *Provenance: Margareta Sterian Collection*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVIII / *DUTCH SCHOOL, 18th c.*

5. Interior de catedrală / *Interior of a Cathedral*
ulei pe lemn / oil on panel; 51,5 x 35,7 cm
Proveniență: Colecția Răzvan Demetrian / *Provenance: Răzvan Demetrian Collection*

COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL „MOLDOVA”, IAȘI / THE NATIONAL MUSEUM CENTRE, IAȘI

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, 17th c.*

6. Marină / *Seascape*
ulei pe pânză / oil on canvas; 181 x 137 cm
Semnat jos spre mijloc / *Signed centre bottom: WvD*
inv. 1108
Proveniență: Achiziție, 1986 / *Provenance: Purchase, 1986*

MUZEUL DE ARTĂ ARAD / THE MUSEUM OF FINE ARTS, ARAD

JACOB GILLIG (Utrecht, către 1636 - 1688/1701)
7. Natură statică cu pești / *Still life with Fish*
ulei pe pânză / oil on canvas; 64 x 81 cm
inv. 1121
Proveniență: Colecția Teleky / *Provenance: Teleky Collection*

BARTHOLOMEUS van der HELST (Haarlem, 1613 - Amsterdam, 1670)

8. Scenă alegorică (Familia artistului ?) / *Allegorical Scene (The Artist's Family ?)*
ulei pe pânză / oil on canvas; 170 x 240 cm
inv. 1272
Proveniență: Achiziție, 1952 / *Provenance: Purchase, 1952*

GERRIT LUNDENS (Amsterdam, 1622 - ?, după 1677)

9. Scenă de gen / *Genre Scene*
ulei pe pânză / oil on canvas; 38,5 x 44 cm
inv. 2210
Proveniență: Colecția Constantin Esarcu / *Provenance: Constantin Esarcu Collection*

SALOMON van RUISDAEL (Naarden, către 1600 - Haarlem, 1670)

10. Peisaj de iarnă / *Winter Landscape*
ulei pe lemn / oil on panel; 23,5 x 30 cm
inv. 2463
Proveniență: Achiziție, 1973 / *Provenance: Purchase, 1973*

JAN HAVICKSZ STEEN (Leiden, 1626 - 1679)

11. Scenă de gen / *Genre Scene*
ulei pe lemn / oil on panel; 48 x 63 cm
inv. 1225
Proveniență: necunoscută / *Provenance: unknown*

3

37

7

DAVID TENIERS cel BĂTRÎN (Anvers, 1582 - 1649)
 12. Pedepsirea cetățenilor neerlandezi sub ocupația spaniolă /
Netherlanders punished by Spanish Soldiers
 ulei pe lemn / oil on panel; 39 x 61 cm
 Semnat dreapta spre mijloc / Signed centre right: D.T.
 inv. 652
 Proveniență: Achiziție, 1949 / Provenance: Purchase, 1949

JAN WEENIX (Amsterdam, 1640 - 1719) - școala / school of
 13. Natură moartă cu vînat / *Still life with Game*
 ulei pe pînză / oil on canvas; 130 x 188 cm
 inv. 733
 Proveniență: Achiziție, 1949 / Provenance: Purchase, 1949

MUZEUL DE ARTĂ CLUJ / THE MUSEUM OF FINE ARTS, CLUJ

HENRI met de BLES (Bouvignes sau Dinant, 1480/1500 - ?, după
 1550) - atribuit / attributed to
 14. Drumul crucii / *The Calvary Road*
 ulei pe lemn / oil on panel; 26 x 74,7 cm
 inv. 2974
 Proveniență: Achiziție, 1962 / Provenance: Purchase, 1962

ROELAND SAVERY (Courtrai, 1576 - Utrecht, 1639) - atribuit /
 attributed to
 15. Peisaj de pădure / *Forest Landscape*
 ulei pe pergament lipit pe lemn / oil on parchment on panel; 13,3 x 18,5 cm
 inv. 192
 Proveniență: Muzeul de Istorie al Transilvaniei / Provenance: The
 History Museum of Transylvania

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sfîrșitul sec. XVI / *Flemish School, late 16th c.*
 16. Portret de femeie / *Portrait of a Lady*
 ulei pe pînză / oil on canvas; 60,5 x 48 cm
 inv. 4786
 Proveniență: Academia Română, filiala Cluj / Provenance: Romanian
 Academy, Cluj branch

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVIII / *Flemish School, 18th c.*
 17. Sărbătoare în oraș / *City Festival*
 ulei pe lemn / oil on panel; 50,5 x 69,7 cm
 inv. 198
 Proveniență: Muzeul de Istorie al Transilvaniei / Provenance: The
 History Museum of Transylvania

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVIII / *Flemish School, 18th c.*
 18. Pont Neuf
 ulei pe lemn / oil on panel; 50,7 x 70 cm
 inv. 197
 Proveniență: Muzeul de Istorie al Transilvaniei / Provenance: The
 History Museum of Transylvania

MUZEUL DE ARTĂ CRAIOVA / MUSEUM OF FINE ARTS, CRAIOVA

JACQUES d'ARTHOIS (Bruxelles, 1613 - după 1686) - atribuit /
 attributed to
 19. În pădure / *In the Forest*
 ulei pe pînză / oil on canvas; 63,5 x 85,5 cm
 inv. 68
 Proveniență: Colecția Jean Mihail / Provenance: Jean Mihail
 Collection

PIETERSZ CLAESZ BERCHEM (Haarlem, 1620 - Amsterdam,
 1683) - atribuit / attributed to
 20. Peisaj cu animale / *Landscape with Cattle*
 ulei pe pînză / oil on canvas; 39 x 45 cm
 inv. 166
 Proveniență: Colecția Regelui Carol I / Provenance: King Carol I
 Collection

ANDRIES-DIRKSZ BOTH (Utrecht, 1608 - Veneția, înainte de 1649)
 21. Peisaj italian / *Italian Landscape*
 ulei pe pînză / oil on canvas; 68,5 x 91,5 cm
 Semnat și datat dreapta jos / Signed and dated lower right: A.
 BOTH, f 1648
 inv. 19
 Proveniență: Colecția Alexandru și Aristia Aman / Provenance:
 Alexandru and Aristia Aman Collection

16

22

46

FRANS FRANCKEN II (Anvers, 1581 - 1642)

22. Amatorii de pictură / *The Connoisseurs*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 37,5 x 50 cm

inv. 192

Proveniență: Achiziție, 1978 / *Provenance: Purchase, 1978*

DANIEL van HEIL (Bruxelles, 1604 - 1662)

23. Oraș în flăcări / *City in Flames*

ulei pe aramă / *oil on copper*; 16,7 x 22,8 cm

inv. 81

Proveniență: Colecția Alexandru și Aristia Aman / *Provenance: Alexandru and Aristia Aman Collection*

FREDERIK de MOUCHERON (Emden, 1633 - Amsterdam, 1686)

24. Păstor cu turmă / *Shepherd with the Flock*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 84 x 66 cm

Semnat stînga jos / *Signed lower left: Fr. Moucheron*

inv. 32

Proveniență: Colecția Nicolae Romanescu / *Provenance: Nicolae Romanescu Collection*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sfîrșitul sec. XVI - începutul sec. XVII / *FLEMISH SCHOOL, late 16th - early 17th c.*

25. Lot și fiicele sale / *Lot and his Daughters*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 30 x 42 cm

inv. 2

Proveniență: Colecția Alexandru și Aristia Aman / *Provenance: Alexandru and Aristia Aman Collection*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, a doua jumătate a sec. XVII / *FLEMISH SCHOOL, second half of the 17th c.*

26. Natură statică / *Still life*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 61 x 78 cm

inv. 56

Proveniență: Colecția Jean Mihail / *Provenance: Jean Mihail Collection*

ȘCOALĂ OLANDEZĂ, sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, 17th c.*

27. Scenă de gen / *Genre Scene*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 24,5 x 35,5 cm

inv. 34

Proveniență: Colecția Jean Mihail / *Provenance: Jean Mihail Collection*

ȘCOALĂ OLANDEZĂ, sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, 17th c.*

28. Peisaj cu rîu / *River Landscape*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 35,5 x 44 cm

inv. 64

Proveniență: Colecția Jean Mihail / *Provenance: Jean Mihail Collection*

ȘCOALĂ OLANDEZĂ, sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, 17th c.*

29. Bătălie navală / *Ship Battle*

ulei pe aramă / *oil on copper*; 17,5 x 34,7 cm

inv. 26

Proveniență: Colecția Alexandru și Aristia Aman / *Alexandru and Aristia Aman Collection*

ȘCOALĂ OLANDEZĂ (?), sec. XVII / *DUTCH SCHOOL (?), 17th c.*

30. Portret de bărbat / *Portrait of a Man*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 68 x 51,5 cm

inv. 30

Proveniență: Colecția Jean Mihail / *Provenance: Jean Mihail Collection*

ȘCOALĂ OLANDEZĂ, sfîrșitul sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, late 17th c.*

31. Interior de catedrală (Sf. Bavo, Haarlem) / *Interior of a Cathedral (St Bavo, Haarlem)*

Semnat dreapta jos / *Signed lower right: A. de Neef*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 80 x 87 cm

inv. 86

Proveniență: Colecția Alexandru și Aristia Aman / *Provenance: Alexandru and Aristia Aman Collection*

ȘCOALĂ OLANDEZĂ, sfîrșitul sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, late 17th c.*

32. Scenă de gen / *Genre Scene*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 23 x 18 cm

Semnat dreapta jos indescifrabil / *Illegible signature lower right*

inv. 69

Proveniență: Colecția Jean Mihail / *Provenance: Jean Mihail Collection*

6

44

5

ARY de VOIS (Utrecht, 1631 - Leiden, 1680)

33. Portret de bărbat cu pocal / *Portrait of a Man with a Glass*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 76,5 x 63 cm

inscripție pe verso / *inscribed on the back: Anno 1665... I er Breier du Burrgraf ... Utrecht*

inv. 35

Proveniență: Colecția Jean Mihail / *Provenance: Jean Mihail Collection*

JAN WYNANTS (Haarlem ?, 1630 - 1635 - Amsterdam, 1684)

34. Drum prin pădure / *Road in the Woods*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 39,5 x 32 cm

inv. 99

Proveniență: Colecția Nicolae Romanescu / *Provenance: Nicolae Romanescu Collection*

MUZEUL DE ISTORIE ȘI ARTĂ AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI / THE HISTORY AND ART MUSEUM OF THE CITY OF BUCHAREST

JACOB JORDAENS (Anvers, 1593 - 1678) - atelierul / *studio of*

35. Filemon și Baucis / *Philemon and Baucis*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 108 x 104,5 cm

inv. 1375

Proveniență: Donația Elena și Ioan Movilă / *Provenance: Elena and Ioan Movila Donation*

JAKOB OCHTERVELT (Rotterdam ?, către 1635 - Amsterdam ?,

1708 - 1710)

36. Scenă de gen / *Genre Scene*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 50 x 41,3 cm

inv. 1374

Proveniență: Donația Elena și Ioan Movilă / *Provenance: Elena and Ioan Movila Donation*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVII / *FLEMISH SCHOOL, 17th c.*

37. Lecția de muzică / *The Music Lesson*

ulei pe aramă / *oil on copper*; 25,8 x 20 cm

inv. 1579

Proveniență: Pinacoteca Municipiului, achiziție, 1933 / *Provenance: Municipal Gallery, purchase, 1933*

ȘCOALĂ FLAMANDĂ, sec. XVII / *DUTCH SCHOOL, 17th c.*

38. Scenă de gen / *Genre Scene*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 36,5 x 28,8 cm

inv. 639

Proveniență: Donația Elena și Ioan Movilă / *Provenance: Elena and Ioan Movila Donation*

DAVID TENIERS cel TÎNĂR (Anvers, 1610 - Bruxelles, 1690)

39. Scenă de gen / *Genre Scene*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 29,8 x 39,8 cm

inv. 1525

Proveniență: Pinacoteca Municipiului, achiziție, 1933 / *Provenance: Municipal Gallery, purchase, 1933*

MUZEUL NAȚIONAL DE ARTĂ AL ROMÂNIEI / THE NATIONAL MUSEUM OF ART OF ROMANIA

FRANS FLORIS (Anvers, 1516 - 1520 - 1570) - atelierul / *studio of*

40. Sfânta Familie / *The Holy Family*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 155,5 x 126 cm

inv. 76402/2468

Proveniență: Achiziție, 1970 / *Provenance: Purchase, 1970*

ANTON SCHOONJANS (Anvers, 1665 - Viena, 1726)

41. Cleopatra dizolvînd perla / *Cleopatra Dissolving the Pearl*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 76,5 x 63 cm

inv. 8424/458

Semnat și datat stînga jos / *Signed and dated lower left: AN.*

SCHOONJANS S. C. M. C. P. PINXIT 1706

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

MUZEUL NAȚIONAL PELEȘ / NATIONAL PELEȘ MUSEUM

JAN DIRCK BOTH (Utrecht, către 1618 - 1652)

42. Peisaj marin / *Seascape*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 32,5 x 42,8 cm

inv. 17162

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

JAN DIRCK BOTH (Utrecht, către 1618 - 1652)

43. Peisaj cu turn / *Landscape with Tower*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 50,8 x 32,5 cm

inv. 17163

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

KAREL DUJARDIN (Amsterdam ?, către 1622 - Veneția, 1678)

44. Peisaj cu animale / *Landscape with Cattle*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 49,5 x 40,5 cm

inv. 17164

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

ANTON van DYCK (Anvers, 1599 - Blackfriars, 1641)

45. Prinderea lui Iisus în grădina măslinilor / *Jesus in the Garden of Gethsemane*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 102 x 82 cm

inv. 17165

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

PETER PAUL RUBENS (Siegen, 1577 - Anvers, 1640)

[atelierul / *studio of*]

46. Portretul Isabellei de Austria / *Portrait of Isabella of Austria*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 120 x 100 cm

inv. 7083

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

JAN REYNIER de VRIES (Haarlem, 1631 - Amsterdam, după 1681)

47. Peisaj cu turn / *Landscape with Tower*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 54,8 x 44,5 cm

inv. 17161

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

CORNELIS de WAEL (Anvers, 1592 - Roma, 1667)

48. Triumf / *Triumph*

ulei pe pânză / *oil on canvas*; 60 x 45 cm

inv. 13537

Proveniență: Colecția Regelui Carol I / *Provenance: King Carol I Collection*

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR, ORADEA / THE MUSEUM OF THE CRIȘ COUNTY, ORADEA

ȘCOALA ȚĂRILOR de JOS, sec. XVI / *NETHERLANDISH SCHOOL, 16th c.*

49. Madona cu Pruncul / *Madonna and Child*

ulei pe lemn / *oil on panel*; 44,5 x 31 cm

inv. 19/2000

Proveniență: Colecția Episcopală Oradea / *Provenance: Episcopal Collection, Oradea*

Catalog / Catalogue : Mariana DRAGU

Traducerea / English version : Codruța CRUCEANU

Fotografii / Photo : Gheorghe CIUREA

Macheta grafică / Lay-out : Georgeta MUNTEANU

Tipărit la PROTIP srl

Catalog publicat cu sprijinul Ambasadei Regatului Țărilor de Jos
Sponsored by The Embassy of the Kingdom of the Netherlands

© Muzeul Național de Artă al României 2001